

Šľachtiteľský program plemena biela alpská ovca

Úvod šľachtiteľského programu

Tento šľachtiteľský program je vypracovaný s ohľadom na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012 o zootecnických a genealogických podmienkach na plemenitbu čistokrvných plemenných zvierat, hybridných plemenných ošípaných a ich zárodočných produktov a na obchodovanie s nimi a ich vstup do Únie a ktorým sa mení Nariadenie (EÚ) č. 652/2014, smernice Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a zrušujú určité akty v oblasti plemenitby zvierat („nariadenie o plemenitbe zvierat“).

Šľachtenie plemena biela alpská ovca vychádza zo Zákona č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o šľachtení a plemenitbe“) a Smernice Rady 89/361/EHS týkajúcej sa čistokrvných chovných oviec a kôz. Napĺňanie šľachtiteľského programu sa vykonáva v súlade so Zákonom č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 18/2012 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii oviec a kôz v znení vyhlášky č. 49/2015 Z. z., Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 18/2001 Z. z. o vykonávaní kontroly úžitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania úžitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajšku hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpísanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat, Rozhodnutím Komisie 90/254/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre schvaľovanie organizácií a združení chovateľov, ktoré zakladajú alebo vedú plemenné knihy pre čistokrvné plemenné ovce a kozy, Rozhodnutím Komisie 90/255/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre zápis čistokrvných plemenných oviec a kôz do plemenných kníh; Rozhodnutím Komisie 90/256/EHS, ktorým sa stanovujú metódy pre monitorovanie úžitkovosti a posudzovanie genetickej hodnoty čistokrvných plemenných oviec a kôz, Rozhodnutím Komisie 90/257/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria schvaľovania čistokrvných plemenných oviec a kôz a používania ich spermy, vajíčok a embryí na plemenárske účely, Rozhodnutím Komisie 90/258/EHS stanovujúcim zootecnické certifikáty o pôvode čistokrvných plemenných oviec a kôz, ich spermy, vaječných buniek a embryí. Napĺňanie tohto šľachtiteľského programu sa musí vykonávať v súlade so štatútom plemenných kníh pre ovce chované na Slovensku. Tento šľachtiteľský program vychádza aj z dlhodobých stanovenými zásadami v predchádzajúcich štatútoch plemennej knihy pri šľachtení daného plemena na území Slovenskej republiky.

Napĺňanie a dodržiavanie tohto šľachtiteľského programu zaisťuje Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, ako chovateľská organizácia nesúca šľachtiteľský program podľa Nariadenia EPaR č. 2016/1012 a ako uznaná chovateľská organizácia podľa zákona č. 194/1998 o šľachtení a plemenitbe poverená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky vedením plemennej knihy.

Šľachtiteľský program je súbor systematických opatrení a zámerov, vrátane zaznamenávania údajov, selekcie, plemenitby a výmeny plemenných zvierat a ich zárodočných produktov, ktoré boli navrhnuté a realizované s cieľom zachovať alebo posilniť želané fenotypové a genotypové znaky a vlastnosti v rámci cieľovej chovnej populácie. Na základe tohto šľachtiteľského programu sa stanovuje chovný cieľ predmetného plemena. Chovný cieľ sa stanovuje prostredníctvom chovateľských metód, ktoré sú definované pri hodnotení kontroly úžitkovosti.

Cieľom tohto šľachtiteľského programu je zvyšovanie genetickej hodnoty a úžitkovosti jedincov daného plemena na území Slovenskej republiky tak, aby mal nadväzovať na šľachtiteľské programy a chovné ciele v krajine pôvodu plemena a v ostatných krajinách Európskej únie. Tento šľachtiteľský program sa vzťahuje na územie Slovenskej republiky.

Charakteristika plemena

Ovce tohto plemena boli vyšľachtené v 30. rokoch 20. storočia vo Švajčiarsku zošľachtovacím krížením, keď boli domáce alpské horské plemená: appenzell, oberhasli-brienz, schwyz, wildhaus pripárované baranmi plemena württemberg merino (merinolandschaf) a ile de France. Plemeno je možné charakterizovať ako nenáročné ranné plemeno s trojstrannou úžitkovosťou s prevládajúcou mäsovou úžitkovosťou a polojemnou vlnou sortimentov AB – BC vhodné do horských oblastí. Plemeno je veľkého telesného rámca s harmonickým utváraním telesných partií. Hlava je stredná s jemným výrazom. Krk sa vyznačuje výborným osvalením a dobrým spojením s ramenom a kohútikom. Hrudník je široký, bedrá sú dobre osvalené. Končatiny sú pevné a dobre utvárané so zdravými mierne rozšírenými paznechtami. Farba je biela, nežiaduci je výskyt tmavo pigmentovaných vlasov a taktiež čiernych pigmentových škvŕn okolo očí, na ušiach a mulci. Obe pohlavia sú bezrohé.

Úžitkové vlastnosti

Výška bahníc v kohútiku je 68 – 74 cm, pri baranoch 76 – 82 cm. Živá hmotnosť bahníc je 60 – 80 kg, pri baranoch 90 – 110 kg. Plodnosť sa pohybuje od 150 do 180 %. Hlavnou úžitkovou vlastnosťou je produkcia ťažkých jatočných jahniat, ktoré by mali dosahovať priemerný denný prírastok min. 260 gramov. Vlna je polojemná, sortimentu AB až BC, s ročnou dĺžkou min. 8 cm.

Postup šľachtenia plemena

Šľachtiteľský program v chove mäsových plemien na Slovensku a tak isto aj v chove plemena biela alpská ovca je zameraný na zlepšenie ukazovateľov úžitkovosti. Základnou formou šľachtenia je čistokrvná plemenitba so zámerom zlepšiť produkciu mäsa. Šľachtenie je založené na výbere najlepších jedincov do pozície rodičov ďalšej generácie. Základom šľachtiteľskej práce pre správne vytypovanie najlepších zvierat bude aj naďalej kontrola úžitkovosti KÚOaK. Získané dáta sa okrem selekcie zvierat môžu používať aj na odhad plemenných hodnôt úžitkových parametrov vhodnými štatistickými metódami podľa metodiky schválenej Šľachtiteľskou radou. V chovoch sa môže využívať aj genomické hodnotenie plemenných zvierat. Uplatňovanie konkrétnych metód selekcie v rámci šľachtenia jednotlivých plemien oviec a kôz určí Šľachtiteľská rada oviec a kôz svojim uznesením.

Kontrola úžitkovosti bude sledovať hlavne informácie o plodnosti bahníc, intenzite rastu a osvalení. Do sledovania môžu byť zaradené aj niektoré objektívne ukazovatele zmäsilsti (plocha MLT, hrúbka podkožného tuku).

Kontrolu úžitkovosti oviec a kôz vykonáva Zväz chovateľov oviec a kôz na základe nariadenia EPaR 2016/1012 a poverenia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, alebo ním poverená tretia strana. Výkon KÚOaK sa riadi metodikou schválenou orgánmi ZCHOK na to oprávnenými.

Keďže sa jedná o málo početnú populáciu, ktorá sa na Slovensku chová len krátke časové obdobie je potrebné rátať s nákupom plemenníkov zo špičkových chovov v EÚ.

Plemenná kniha oviec sa riadi osobitným štatútom vypracovaným v súlade s platnou legislatívou a schválením orgánmi ZCHOK na to oprávnenými .

Geografické vymedzenie

Tento šľachtiteľský program je uplatňovaný výhradne na území Slovenskej republiky.

Plemenný štandard a chovný cieľ plemena biela alpská ovca chovaného v SR

Ukazovateľ	biela alpská ovca	
Základná charakteristika	<i>Plemenný štandard</i>	<ul style="list-style-type: none"> Kombinované plemeno s prevládajúcou mäsovou úžitkovosťou vhodné do horských podmienok. Plemeno s veľkým telesným rámcom a harmonickým utváraním tela. Vlna je polojemná, sortimentov AB – BC. Ovce aj barany sú bezrohé.
Úžitkové zameranie	<i>Plemenný štandard</i>	Plemeno s kombinovanou úžitkovosťou, vhodné pre produkciu ťažších jatočných jahniat.
	Chovný cieľ	Prioritné zameranie: produkcia stredne ťažkých až ťažkých jatočných jahniat, s výborným využitím pastvy a s možnosťou bahnenia 3 x za 2 roky.
Hmotnosť bahníc	<i>Plemenný štandard</i>	70 kg
	Chovný cieľ	80 kg
Hmotnosť plemenných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	100 kg
	Chovný cieľ	110 kg
*Hmotnosť jariek	<i>Plemenný štandard</i>	50 kg
**Hmotnosť aukčných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	70 kg
	Chovný cieľ	85 kg
PDP jahniat do odstavu – jahničky	<i>Plemenný štandard</i>	0,280 kg
	Chovný cieľ	0,320 kg
PDP jahniat do odstavu –baránky	<i>Plemenný štandard</i>	0,320 kg
	Chovný cieľ	0,380 kg
Jemnosť vlny	<i>Plemenný štandard</i>	26,5 – 28 µm sortiment AB až BC
Plodnosť na obahnenú ovcu	<i>Plemenný štandard</i>	170 %
	Chovný cieľ	185 %

* hmotnosť jariek do 1 roka musí byť minimálne na úrovni 2/3 živej hmotnosti bahníc

** uvádzaná hmotnosť sa týka baranov vo veku nad 1 rok, do 1 roka musí mať baran minimálne 2/3 živej hmotnosti aukčného barana